

MANOEUVREREN IN EEN INFORMATIE- OMGEVING

🗨️ Prof. dr. P.A.L. (Paul) Ducheine, brigadegeneraal van de Militair Juridische Dienst¹

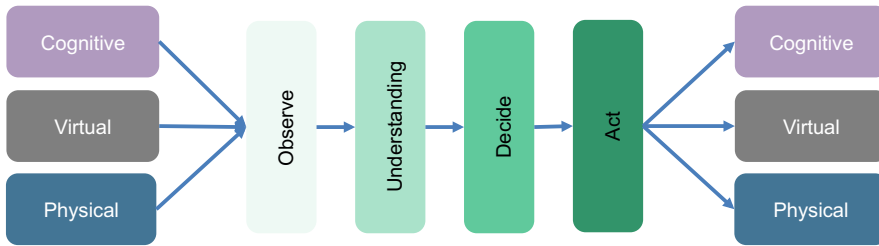
Met de oprichting van het nieuwe Wapen van de Informatie Manoeuvre legt de Koninklijke Landmacht vast dat militaire operaties meer omvatten dan fysiek manoeuvreren. Naast het vertrouwde Wapen van de Verbindingsdienst dat garant staat voor communicatie, commandovoeringsondersteuning en oorlogsvoering in het elektromagnetische spectrum maken de korpsen Inlichtingen en Veiligheid 'Prinses Alexia' en Communicatie & Engagement 'Prinses Ariana' hun opwachting in de informatieomgeving.

De informatieomgeving die we tegenwoordig vanuit drie dimensies karakteriseren: de cognitieve dimensie bevat o.a. collectieve waarden, individuele opvattingen en percepties, de virtuele dimensie bevat digitale identiteiten die toegang verschaffen tot digitale objecten zoals software en data, en de fysieke dimensie bevat naast hardware (t.b.v. de virtuele dimensie) en de connecties daartussen ook mensen van vlees en bloed, fysieke objecten en geografische locaties.

Deze drie dimensies bevatten in die verschillende 'lagen' informatie die waargenomen, verzameld en geanalyseerd wordt. Zo wordt informatie ingewonnen die na analyse en verrijking tot inzicht in situaties en context leidt. Met dat inzicht kan besluitvorming worden opgestart. Besluitvorming die tot activiteiten kan leiden in een of meerdere van die drie dimensies. Bijvoorbeeld een beïnvloedingscampagne door 'key leaders'

publiekelijk te ondersteunen of correctie informatie over maatschappelijke processen te verschaffen. Of door een digitale actie: een hack waardoor *command & control* systemen (tijdelijk) onbruikbaar zijn. Dan wel een fysieke actie die naast een fysiek effect, bijv. jammen, ook altijd een 'boodschap' afgeeft. Waarbij een besluit om 'niets' te doen, dus geen activiteit te ontplooiën, óók als een activiteit kan worden opgevat. Immers, iedere actie, in welke dimensie dan ook, is weer een bron van informatie voor een observerende actor. Of voor onszelf, als we de effecten van onze acties bezien en waarderen.

Met de Verbindingsdienst, waar inmiddels ook digitale oorlogsvoering omarmd wordt én het nieuwe Wapen 'sluit' de KL zo de keten '*observe – understand – decide – act*'. Een keten die ook wel '*information manoeuvring*' wordt genoemd.² En in de Haagse beleidsdocumenten veelal als Informatiegestuurd Optreden wordt getypeerd.

Information Manoeuvring (aka Informatiegestuurd Optreden)

Gegeven het feit dat effectief (militair) optreden sinds mensenheugenis doorgaans het gevolg is van besluitvorming – sturing dus – op basis van informatie, en ‘blind’ besluiten nemen meer past bij een spreekwoordelijke een kip-zonder-kop, doet de typering *information manoeuvring* meer recht aan de werkelijkheid.

De keten ‘*observe – understand – decide – act*’ biedt dankzij moderne communicatie- en informatietechnologie kansen om het militaire vermogen zoals we dat vandaag kennen, te versterken. Daarvoor zijn drie componenten onontbeerlijk. Allereerst de toevoeging van de capaciteiten op dit gebied, zoals de nieuwe korpsen, maar ook een *Cyber & Electromagnetic Activities* (CEMA)-eenheid bij het C2Support-commando en het *Tactical Information Manoeuvre Team* (TIMT) experiment bij 13 Lichte Brigade. Maar ten tweede moet het concept, het idee, achter *information manoeuvring* begrepen en omarmd worden. Dit betreft de conceptuele component van militair vermogen. Bijvoorbeeld door bij acties – waar nodig – het informatie-aspect, de boodschap, voorop te zetten. Of door oude concepten zoals misleiding en psycho-

sociale processen weer aandacht te geven.³ En uiteraard door de virtuele dimensie en het elektromagnetische spectrum in onze planvorming volledig te betrekken: door daar informatie te verzamelen, dit beter te verwerken, effectievere besluitvorming organiseren en door die dimensie en het spectrum als vector of medium voor operaties te beschouwen, daarin aangrijpingspunten te onderkennen en die daadwerkelijk met capaciteiten te benaderen (*‘targeten’*). De derde component – de mentale – is in deze cruciaal. Want dit betekent dat we – militairen, regering, ‘Nederland’ – daadwerkelijk bereid zijn deze capaciteiten via dit concept in te zetten. En dat we dus ook bereid zijn

"Cybersoldaten op patrouille"

www.wr-cartoons.nl

“Kijkend naar de jonge generaties, en gezien de initiatieven die de Verbindingsdienst op dit terrein onderneemt, zie ik ‘verbindelaren’ als ambassadeurs van dit informatiemanoeuvre gedachtengoed.”

de verantwoordelijkheid te nemen voor de consequenties van de inzet van die capaciteiten.

Kijkend naar (vooral) de jonge gene-

raties, en gezien de initiatieven die de Verbindingsdienst op dit terrein onderneemt, zie ik ‘verbindelaren’ (m/v) als ambassadeurs van dit informatiemanoeuvre gedachtengoed. Niet alleen omdat ze er zelf met meerdere capaciteiten bij betrokken zijn. Maar vooral ook omdat de centrale gedachte, en de waarde van het centrale object – informatie – in deze gemeenschap op waarde wordt geschat.

¹ De auteur is hoogleraar Cyber Operations aan de Nederlandse Defensie Academie en bijzonder hoogleraar Law of Military Cyber Operations aan de Universiteit van Amsterdam.

² Zie B.M.J. Pijpers & P.A.L. Ducheine, “If You Have a Hammer...” Reshaping the Armed Forces’ Discourse on Information Maneuver (November 1, 2021). Amsterdam Law School Research Paper No. 2021-34. Via <https://ssrn.com/abstract=3954218> of <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3954218>.

³ Zie bijvoorbeeld A.J.H. Bouwmeester, ‘Krym Nash: An Analysis of Modern Russian Deception Warfare’, (diss. Universteit Utrecht), Breda: NLDA, 2020, via: <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/400504>.